Published and distributed under permit (No. 721), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА / SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. ЧИСЛО 195. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ПОНЕДІЛОК, 22-го СЕРПНЯ 1921. — VOL. XXIX. No. 195. JERSEY CITY, N. J., MONDAY, AUGUST 22, 1921. THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

ЗЕЛІЗНИЧІ РОБІТНИКИ ВИГРАЛИ ПЕРЕД ЗЕЛІЗНИЧОЮ РАДОЮ

ШІКАҐО, 19. серпня. — Зелізничі робітники виграли далекосяглі признання перед Зелізничою Робітничою Радою Злучених Держав.

Рішення сеї Ради такі:

(1) Заплата за працю в неділю і свята має виносити півтора рази тілько за перероб, що за звичайну працю після умови; лише робітники, що правильно працюють в неділю і свято, мають за недільну працю діставати тілько саме, що за роботу в будний день.

(2) Звичайний робочий день праці виносить вісім годин; за всю працю понад сих вісім годин мається платити так само, як за роботу в неділю і свято, тобто півтора рази тілько, що звичайну роботу.

(3) Робітники, які мусіли би працювати через полуднє, мають дістати відпочинку годину.

(4) Робітники, покликані до роботи на торі від роботи у варстаті, мають бути плачені від хвилі, як вони покидають варстат.

(5) Робітники, вислані на те, щоби заняти місце других, неприсутних при роботі, мають бути плачені від години від хвилі, як вони виходять з варстату.

(6) Восьми-годинний день праці признається як основу праці при зелізниці.

Сі правила відносяться до усіх зелізниць в Злучених Державах, з винятком тих, котрих властителі і робітники уже перед тим в тих справах поробили умови. Однак таких зелізниць є дуже небогато.

Се рішення відноситься лише до робітників, працюючих по варстатах, а не відноситься до членів „чотирох великих юній", які працюють на поїздах. В Злучених Державах є коло 600.000 робітників, занятих в зелізничих варстатах.

КОМПРОМІС В СПРАВІ ЗАКОНОПРОЄКТА ПРОТИ ПИВА.

ВАШИНҐТОН, 19. серпня. — Представники палати послів і сенату, які тепер відбувають конференцію в справі законопроекта проти пива, мали згодитися щодо його постанов. Мали згодитися так, що урядники не мають права переводити ревізії без варанту по домах, але мають право се робити на автомобілях.

РОБІТНИКИ ЮНІЙ ПРОТИ НОВОГО ПОДАТКОВОГО ЗАКОНА.

ВАШИНҐТОН, 19. серпня. — Законодатна конференція, скликана Американською Конференцією Праці, видала заяву в справі нового податкового законопроекта. В сій заяві говориться, що новий законопроект є несправедливий, бо він здіймає тягарі з плечий богатих людий та накладає їх на плечі людий, які податків не можуть платити. Вона закидає провідникам двох великих партій, що вони не додержують своїх обіцянок, пороблених при виборах.

СТАЛЕВИЙ ТРАСТ ЗНОВ ОБНИЖУЄ ЗАПЛАТУ.

НЮ ЙОРК, 19. серпня. — Юнайтид Стейтс Корпорейшен оголосила, що вона знов обнижає заплату своїм робітникам. Знижка має обовязувати від 29. серпня і буде виносити 7 центів за годину для нефахових робітників. В той спосіб заплата для сих робітників буде виносити 30 центів на годину, отже тілько, кілько вона виносила дня 1. мая 1917. року.

Другі заплати мають бути обнижені відповідно.

КРОВОПРОЛИТТЄ ЧЕРЕЗ НАМАГАНИЙ ЛІНЧ.

НОКСВИЛ, Тенесі, 19. серпня. — Через намаганий лінч Мурина зі сторони білої товпи ранено тут 27 осіб.

Причиною було знов підозріння проти Мурина за напасть на білу женщину. Сим разом якийсь Мурин мав зачіпати сільську учительку. Коли вона показала одного Мурина, на імя Френка Мартина, його арештовано, і відставлено до тюрми. Як лише вістка про се рознеслася по місті, зараз почала збиратися велика товпа на вулицях, ведучих до судового будинку, де вязень був приміщений. Коли вже назбиралося коло 200 людий, товпа стала машерувати до суду. Поліція два рази задержувала її по дорозі, але нарешті таки юрба добилася до площі довкола судового будинку. Тоді шериф виступив наперед і заявив, що він домагається, щоби товпа розійшлася. Він сказав далі, що кождого, хто перейде поза лінії межи двома лямпами, буде уважатися за напасника. В одній хвилі кільканайцятьох людий рушило почерез лінію. Шериф стрілив у воздух на пострах, а стоячі за ним помічники стріляли в тих, що перейшли лінію. Ранено при тім кількоро людий. Юрба цофнулася зразу, але опісля зачала знов напирати на будинок. Шериф і його помічники знов стріляли і знов ранили кількоро людий. Межи раненими є дві жінки. Хтось стрілив до шерифа і ранив його в руку. В судовім будинку находилася військова сторожа з машиновим крісом, але вона не брала участи в стрілянині.

ДЛЯ ВИСВОБОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

„ХТО СЛІДУЄ?"

На засіданнях Всеукраїнського Окружного Комітету в Шікаго, Ілл., приготовляючись до загальної тут збірки Позички Національної Оборони, зложено готівкою два тисячі долярів і поважну суму деклярованo. П.

СТРАШНЕ БЕЗРОБІТТЯ В АМЕРИЦІ.

ВАШИНҐТОН, 19. серпня. — Після заяви секретаря департаменту праці, в цілих Злучених Державах є тепер 5 міліонів 735 тисяч людей без праці.

Число безробітних в стейті Ілліной збільшилося о 203 тис.

Мимо так сильного безробітя, теперішна ситуація не є ще така критична, як в році 1914, коли число людей без праці виносило 7 міліонів.

ЗРІСТ ПОДАТКІВ В НАСЛІДОК ВІЙНИ.

Директор Федерального Банку в Філадельфії, В. Норріс, виказав цифрами, величезне значіння, яке для Америки буде мати ограничення зорyжень, над якою будуть радити в осени делеґати держав в Вашинґтоні.

Перед війною, кожда родина в Америці зложена з 5 осіб, платила в податках на амортизацію державних довгів $1.15, на військові видатки $23.10, на інші державні видатки $8.75. разом $33.00.

Тепер по війні, ті цифри представляються слідуючо:

На амортизацію довгів $43.25, на военні видатки $54.10, на інші видатки $117.45 — разом $214.80.

ПОДАТКОВІ ТЯГАРІ.

Бонар Лов подав в англійській палаті послів обчислення припадаючого на голову податкового обтяження населення в головних европейських краях, як слідує:

Англія 22 фунтів штерлінґів, Німеччина 599 марок, Франція 390 франків, Італія 200 лірів.

ЯК ЖИДИ ПОСТУПАЮТЬ З ПРОВОКАТОРАМИ

ВАРШАВА, 19. серпня. — Велике обурення висказують усі жидівські газети проти редактора жидівської газети у Вильні, „Дер Найе Морген", Кроненберга, за те, що він написав в своїй газеті, що Жиди ширять большевизм і своїм поступованням викликують погроми проти себе. Всі газети пишуть протестів проти статі сеї газети, а товариства жидівських журналістів у Вильні і Варшаві викинули Кроненберґера з членства.

Згадана газета є прихильна до „уряду" ґенерала Желіґовського.

З ПОЛЬСЬКИХ ТЮРЕМ.

В славній варшавській тюрмі X. павільону сидить уже 2 роки польський артилерист Ів. Маґнушевскі, обжалований о пропаганду в армії. Хоч два роки вже увязнений, досі ще не укінчено против нього слідства.

НАПАД НА СОВЕТСЬКОГО ПРЕДСТАВНИКА В ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА, 19. серпня. — Три особи вдерлися до большевицької амбасади у Варшаві і напали на советського амбасадора в Польщі, Карахана. Амбасадора побито тяжко. Напасників арештувала польська поліція.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ДОБРОВОЛЬЦІ НА УКРАЇНІ.

З Рівного доносить польська телеграфічна агенція, що советське правительство візвало добровольців до армії, що мала вести боротьбу з ген. Семьоновим на Сибірі. До сеї армії на цілій Україні зголосився тільки один доброволець.

ВЖЕ І СУДІЇ В ПОЛЬЩІ СТРАЙКУЮТЬ.

26. липня вийшли в Варшаві на демонстраційний страйк через один день всі судії, щоби в сей спосіб звернути увагу суспільности на поправу їх положення. До страйку не прилучилися лише судії, заняті в державній прокураторії.

АМЕРИКАНСЬКІ МАТРОЗИ ПОБИЛИ ЕСПАНСЬКИХ

З Неаполю, портового міста в полудневій Італії доносять, що матрози прибувшого там американського корабля побили еспанських моряків.

Еспанці дали причину, бо коли кількох американських матрозів переходило улицею — Еспанці кидали на адресу Америки глумливі слова. Тоді американські матрози зібралися, підійшли до еспанського корабля і в такий спосіб побили еспанських моряків, вибиваючи їм зуби і підбиваючи очи, що кільканадцять еспанських моряків сейчас відвезено до шпиталя.

РОБІТНИЧІ ЗЇЗДИ В РОСІЇ.

Всеросійські зїзди ріжних робітничих професій є тепер на дневному порядку. І так на 20. серпня назначений зїзд робітників фабрики паперу, на 25. серпня зїзд будівельних робітників, текстильних робітників на 10. вересня, харчевих на 15. вересня, тютюневих теж на 15. вересня. Дня 1. жовтня відбудеться зїзд совітських робітників народної освіти і робітхемічних на 10. жовтня, медично санітарних на 20. жовтня. Дня 30. жовтня відбудеться зїзд робітників шкірного промислу, комунальних 5. листопада, державної апровізації 15 листопада, транспортових 30. листопада, рільних і лісових на 5. грудня 1921 р.

БІЙ У КИЇВІ.

Один червоноармієць 2-го запасового полку И., що прибув з Києва 15 липня с. р. подає такі відомости про життя у Києві:

У всіх нервова напруженість, чекають зміни влади зі дня на день. До большевиків страшна ненависть. Військові частини, що стоять у Києві теж владою незадоволені. Червоноармійців харчують погано, видають ½ фунта хліба на день та 1 казанок якоїсь бурди ранком, а вечері нічого не дають. В перших числах червня був такий випадок, що збентежив увесь Київ:

Робітники арсеналу зібрались на загальні збори, де мали обговорити свої потреби. Почалися збори о 10 годині ранку і було ухвалено зборами оголосити страйк, коли влада не поліпшить становище робітників. О 1. годині до арсеналу прибув великий відділ „чека" і хотів розігнати зібрання. Арсенальці не впустили чекістів на збори. Негайно відділом було викликано два броневатa, котрі прибувши до арсеналу, відкрили огонь.

Арсенальці на огонь стали відповідати і перестрілка через короткий час перейшла в бій. Поспішно стали большевики готовитись до боротьби, бо напруженість була страшна і здавалося, що зараз же підніметься весь Київ, але верх одержали большевики і вдерлись до арсеналу почали свою дику розправу; більше ста чоловік робітників було забито, арештовано коло 500. Відділ чека мав утрати коло 160 чоловік.

Отак поступає з робітниками „робітн. селянська" влада.

З РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Советская Русь єдіна:
Сибір, Кавказ і Україна.

Такий віршик поміщують большевики як мотто своїх видавництв. Всюди в цілій Росії, побачити можна монограм „єдіной, неделимой, советськой", отже і на Україні, які володарі Раковский і Петровский зовсім не розуміють української мови. На українство задивляються комуністи, кажучи:

„Світ зміряє до інтернаціоналізації — близше отже вам, Українці, до інтернаціоналу через російську мову, ніж через українську, якої ще нема. „Пощо витрачувати енерґію, щоби видумувати українську термінольоґію, коли в російській мові є вже всьо готове. Пощо підіймати до життя погибшу вже національну квестію".

Так оповідають люди, які пробули в Україні до Львова.

ЗНАМЕНИТИЙ ВРОЖАЙ НА УГОРЩИНІ.

Збір пшениці на Угорщині оцінюють в сім році на 12 міліонів метричних сотнарів, жита на 4 і пів міліона, разом на 16 і пів міліонів метричних сотнарів, на 7 міліонів мешканців, що дає два і пів метричного сотнара збіжа на голову. Ячміня буде на 5 міліонів сотнарів, вівса 3 міліони сотнарів.

Крім сего заповідаються дуже добре зборі кукурудзи, картофлі і цукрових бураків.

БУНТ МОРЯКІВ НА КОРАБЛИ.

ВАШИНҐТОН, 19. серпня. — Департамент (міністерство) фльоти доносить про бунт на торговельнім кораблі „Аліянсія", що належить до Панама Канал Рейлвей Ко.

Корабель пливе з Панамського Каналу до Ню Йорку. Як моряки збунтувалися, капітан попросив телеграфічно помочи від урядової фльоти. Военна фльота вислала зараз на корабель двох офіцирів і 20 моряків. Під їх командою корабель іде далі до Ню Йорку.

Корабель „Аліянсія" мав бути вже кілька днів тому в порті Ню Йорку. Причини сего опізнення не знали, доки не дістали отсеї вістки. На кораблі находиться 115 пасажирів. Він виїхав з порту Крістобаль.

ГОЛОД І ТИФУС В ПОЛЬЩІ

БЕРЛІН, 19. серпня. — Тифус і холера дісталися з Росії до Польщі і в Варшаві люди мруть на улицях — доносить берлінська газета „Теґліхе Рундшав".

Ся газета пише, що більше ніж 100 людий вмирає денно на тифус, та що польське правительство переводить всякі зарядження, щоби щільно замкнути польсько-російську границю.

Значні відділи кінниці виправлено над російську границю, щоби її пильнували днем і ночію. Польські землі, які давнійше належали до Німеччини, відграничилися від прочої Польщі санітарним кордоном і всякий чоловік, що переходить границю Познанщини, мусить піддатися кварантані.

Один лише зелізничий поїзд, який іде впрост з Варшави до Парижа не задержується на познанській кварантані.

БОЛГАРІЯ ДАЄ ПОМІЧ РОСІЇ.

СОФІЯ (столиця Болгарії), 19. серпня. — Болгарське правительство повідомило представника советів, що Болгарія прийме до прокормлення 20 тисяч російських дітий з сих околиць Росії, які є діткнені голодом.

Болгарське правительство впустило до Болгарії 5 тисяч козаків, недобитків з армії Врангля, які вимирали з голоду в грецьких концентраційних таборах в Тракії.

Російських козаків впущено до Болгарії під услівем, що вони працею по селах заробять на своє удержання.

КВЕЙКРИ ПРИ РАТУНКОВІЙ РОБОТІ В РОСІЇ.

РИҐА, 19. серпня. — Вість з Москви доносить, що советське правительство допустить до Росії американських квейкрів в необмеженім числі, щоби вели ратункову акцію в голодом діткнених околицях над Волгою.

Два заступники американських квейкрів вже від року перебувають в Росії і за їх посередництвом бідне російське населення Москви і околиці одержало поміч в всяких найпотрібнійших річах до життя і лікарствах з Америки, в вартости кількасот тисяч долярів.

Порозуміння в справі способу ведення ратункової акції в Росії Америкою вже осягнене. Советське правительство згодилося вже на пропозиції американської ратункової адміністрації. В тій справі споряджено вже письменну умову, яку сеґодня підпишуть представники советського правительства і репрезентант американської ратункової адміністрації Вальтер Бравн.

НІЯКИХ БІЛЬШЕ УСТУПОК ДЛЯ ІРЛЯНДІЇ.

ЛОНДОН, 19. серпня.—Представляючи англійсько-ірляндську ситуацію, Ллойд Джордж сказав сеґодня в англійській палаті послів, що британське правительство в своїм мировім предложенню дало Ірляндії все, що лише було можливе.

Мирові пропозиції, зроблені Ірляндії, містять в собі найвисшу міру свободи, яку коли небудь жертвувано Ірляндії, тому є надія, що ірляндські народні провідники не схочуть взяти на себе відповідальність за дальшу боротьбу через відкинення далекосяглих точок англійської мирової пропозиції.

В палаті льордів англійський заграничний міністер лорд Керзон потвердив слова Ллойда Джорджа і сказав, що правительство в своїх уступках Ірляндії посунулося до остаточних границь, однак Англія ніколи не згодиться на такі ірляндські жадання, які собою загрожували би безпеченству держави, або нарушували привілеї короля та честь краю.

БОЛЬШЕВИКИ ВИСИЛАЮТЬ КАРНУ ЕКСПЕДИЦІЮ ПРОТИ БІЛОРУСИНІВ.

БЕРЛІН, 18. серпня. — Мінські газети подали вістку, що большевицький уряд вислав карну військову експедицію на Білу Русь. За причину висилки карної експедиції подаєсь боротьбу проти білоруських погромів проти Жидів. На чолі експедиції стоїть жидівський комуніст Нахамкес.

АМЕРИКА, АНҐЛІЯ, І ЯПОНІЯ—ҐАРАНТІЄЮ СВІТОВОГО МИРА.

ЛОНДОН, 19. серпня. — Говорячи перед англійським парляментом про добрі наслідки, які буде мати вашінґтонська конференція, скликана през. Гардінґом в справі ограничення военних зорyжень, Ллойд Джордж заявив, що найбільшою ґарантією для світового мира є порозуміння між Злученими Державами, Великою Британією і Японією.

Велика Британія мусить отже в інтересі цілого світа — казав англійський премієр, в се колесо призини, в якім від літ остає з Японією, втягнути також Злучені Держави Америки.

НОВИЙ СЕРБСЬКИЙ КОРОЛЬ ТЯЖКО ХОРИЙ.

БІЛГОРОД, 19. серпня. — Внаслідок смерти короля Петра Караджорджевича — королем Юґославії (Сербії, Хорватії, Чорногори і Словенії) став його син Александер Караджорджевич.

Новий король лежить тяжко хорий в однім з хірурґічних шпиталів в Парижи і вскорості має відбути операцію.

Спеціяльна делеґація з рамени правительства і парляменту Юґославії вибирається до Парижа, щоби від нового короля відібрати приписану конституцією присягу.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреса платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ГРОШІ НА БОНДИ

ПОЗИЧКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ НАЛЕЖИТЬ СЛАТИ НА АДРЕСУ:

DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA (2ND DEP.)
1901 COLUMBIA ROAD, N. W., WASHINGTON, D. C.

ТА ПОДАТИ ІМЯ І АДРЕСУ. БОНДИ ВИСТАВЛЕНІ НА 5, 10, 25, 50 ТА 100 ДОЛЯРІВ

НАШ ОБОВЯЗОК.

Програє не лише той, хто уступає, але і той, про кого думають, що він уступить.

Поляки думають, що галицькі Українці уступлять і тому числять на побіду. Вони сподіваються, що зломлять опір українського народу в Галичині і тоді сей край буде польський, а український нарід останеться невільником на все.

Однак Поляки дуже завелися би, якби Українці в Галичині їм не уступили, а далі стояли при своїм, при домаганню повного освободження Галицької України з ляцького наїзду.

Щоправда, галицькі Українці досі не уступили. Хто читає галицькі ґазети, то видить, що всі організації українські в Галичині, чи то політичні чи неполітичні, мимо польського терору таки раз-враз однодушно ухвалюють, що стоять за освободженнем Галицької України. Сотки тисяч Українців і Українок з голоду примирають через те тільки, що стоять вперто при своїм, а не хотять уступити ляцькому наїзникови.

Цілий нарід Галицької України видержує тяжку пробу. Його надія на його правительство на вигнанню, на правительство Петрушевича, вибране з волі цілого народу Галицької України. Члени Української Національної Ради (першого українського парляменту в Галичині), котрі осталися в Галичині, недавно постановили, що стоять разом з Українським Правительством Галичини за повним її визволом.

І нині так справи зложились, що правительство Петрушевича є не лише одиноким правним але й одиноким дійсним оборонцем свободи Галицької України. Бо правительство Петлюри пійшло на угоду з Поляками і впало; ніби-українське (в дійсности кацапське) большевицьке правительство України також пійшло в найми Лякам і котиться в пропасть; а українські громадянські організації заграницею, а особливо в Америці, через спори і непорозуміння заснули і сплять.

Та що з того, що правительство Петрушевича є одиноким правним і дійсним оборонцем Галицької України! Воно нічого не вдіє, якщо не мати-ме средств до істновання. Кожде правительство, колиб воно навіть не було на вигнанню, але дома на своїй території, якби не мало средств до істновання, то нічого не вдіяло би, а що-ж доперва говорити про наше правительство, котре через ляцький наїзд є на чужині, а від народу, який мав би його піддержати, не може дістати жадної помочі, бо той нарід через ляцькі грабунки самий терпить тяжкі злидні!

Правительство Петрушевича є в гіршім положенню ніж було сербське або бельґійське в часі війни, а навіть в гіршім ніж є тепер революційне правительство Ірляндії. Бо правительство сербське і бельґійське мало могучих союзників і приятелів, а правительство Де Валери має приятелів у Айришів в Америці, а до того веде боротьбу з культурною, поступовою і демократичною Анґлією, коли Галицьке Українське Правительство мусить вести боротьбу з дикою, некультурною, злодійською бандою опришків, названою Польщею.

В тій нерівній боротьбі, якій мало є рівних в історії, правительство Петрушевича має за собою тільки моральну силу. Має моральне дипльоматичне підперте Ліґи Народів, Великої Британії і чеськословацької республіки, а розуміється, і цілого українського народу.

Але средств до істновання і до боротьби воно не має жадних.

У великій потребі було його обовязком звернутись до всіх тих Українців, котрі хотять волі Галицькій Україні, щоби дали фінансову поміч Галицькому Українському Правительству.

Воно сей обовязок сповнило, аж коли по більше як двох роках його заграничної скитальщини і боротьби вичерпало до цента всі свої мізерні засоби.

А тепер ми, американські Українці, маємо сказати своє слово ділом — доляром. Наше моральне підперте для боротьби правительства Петрушевича буде мертвим звуком, як воно з браку фондів перестане істнувати. Тоді прийде і моральна політична невдача Галицької України, бо перед світом покажемо, що нам на освобожденню Галицької України не залежить.

Так світ мусів би зрозуміти нашу байдужність.

Але до сього ми не сміємо допустити. Ми мусимо підперти рідний край в тяжкій годині з усіх сил, а не шкодити йому. Тільки й у нас треба трохи завзяття.

ЛІҐА НАЦІЙ І УКРАЇНА.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Перед кількома тижнями в лондонській Гайд Парку дуже урочисто відсвятковано перші роковини істнування Ліґи Націй. Представники 48 народів, обєднаних Ліґою, з національними прапорами, в національних строях, під згуки національних пісень, виконаних на національних інструментах, продефілювали святочним походом. Промови було виголошено на 17 ріжних мовах. Свято загалом було дуже бучне й для тих сотень тисяч неробів, що зібрались подивитись на нього, дуже цікаве.

А через три дні, 28. червня, в Женеві з неменшою помпою закрилась сесія ради Ліґи Націй. Тут, одначе, не обійшлося без дісонансу. Якраз на останнім урочистім засіданню було оповіщено, в який спосіб рада розвязала спірне польсько-литовське питаннє про Вільну. Коли голова зборів заявив, що рада в сій справі ухвалила пропозицію Гіманса, з боку литовських представників почулись голосні протести. Але на се не звернули уваги.

Ще ранійше, під час самих нарад, не все було гаразд. Під час розгляду питання про границі Албанії албанський делеґат прохав удалити Греків та Сербів з тих частин Албанії, які вони силою обсадили. На се Серби й Греки відповіли, що рада Ліґи Націй не є компетентною розвязати се питаннє. Довго сперечалася з ними Албанці, доводячи, що якраз ся рада й є компетентною. А рада? Вона, розуміється, стала на сторону дужчого й скромненько призналась, що вона дійсно тут не є компетентною...

Отся тенденція — завсігди ставати на сторону дужчого — й є найбільш характеристичною й міродатною для оцінки Ліґи Націй. Ся тенденція проявляється також у відношенню Ліґи до України й українського питання.

Коли простежити крок за кроком тактику й стратеґію Ліґи що до сеї справи, не можна буде не прийти до дуже песімістичних висновків. Почати хоч би зі східно-галицького питання. Питаннє се не є вирішеним, компетентною для його вирішення є виключно. Ліґа Націй, — але справа все стоїть на мертвій точці. Польща тероризує українську людність Східної Галичини й що далі то все ширше там розміщується, як у своїй господі; Петрушевич безупинно подає до Ліґи Націй ноти протесту, наводячи в них такі обурюючі факти, що камінь від них може здрігнутись. Ліґа проти сього нічого зробила.

Ясна річ, чому се так виходить. У східно-галицькім питанню є в першій мірі заінтересована Польща, за її спиною стоїть Франція, яка відограє найбільшу ролю в напрямі діяльности Ліґи Націй. Наслідок ми бачимо, бо коли якунебудь справу вирішують Варшава й Париж, то Українцям вже нічого сподіватись добра: справа неминуче буде вирішена на їх некористь.

З Великою Україною справа стоїть не краще. Коли минулої зими в Женеві вперше зібралась Ліґа Націй, українські політики й дипльомати зробили все можливе, щоб добитися приняття України склад Ліґи. Коли загалом великоукраїнська дипльоматія не може похвалитися ні видатними людьми, ні великим хистом, ні працьовитістю, ні умінням використати моменту, то в сім випадку треба їй віддати повну справедливість: вона зробила максімум того, що в даних обставинах можна було зробити.

А що вийшло? Знов таки нічого. Ліґа поставила, що параґраф 10-ий її статуту не дає їй можливости приняти Україну до сього складу. Сей злощасний параґраф 10-ий каже, що коли на когонебудь з членів Ліґи буде доконано збройний напад, тоді всі инші члени Ліґи повинні збройною рукою допомогти нападеному. А що Україна фактично перебуває під большевицькою окупацією, то в випадку її приняття до Ліґи всім иншим державам довелося-б воювати з большевиками. Воювати-ж за чужу справу, та ще з большевиками, нікому не хочеться, тому Україна й дістала гарбуза.

Суть тут, одначе, була не в параґрафі 10-ім, а в чімсь иншім. Параґраф 10-ий нісікільки не заважає тепер 48 державам, обєднаним Ліґою Націй, спокійно дивитись на те, як Совітська Росія проковтнула двох її рівноправних членів — Грузію та Вірменію. Хоч становище сих держав минулої осени теж було непевне, й нападу большевиків там треба було рано чи пізно сподіватися, проте параґраф 10-ий тут не став на перешкоді. Вірменію та Грузію було принято Ліґи Націй — бо Антанта вважає, що так чи инакше, а Росія остаточно стратила Кавказ. Що-ж до України (й Надбалтийських держав), то тут ще невідомо, як буде. Франція, в кождім разі, хоче відбудування великої Росії (хоч і без польських земель, без Фінляндії й Кавказу, а може й без Східного Сибіру й Далекого Сходу), Польща не хоче, щоб була самостійна Україна — от тут то й придався параґраф 10-ий, щоб „на законній підставі" відхилити незручне проханнє.

Щойно закінчена сесія ради Ліґи Націй також мала нагоду стрінутися з українським питаннєм, хоч і не цілком безпосередно. Річ у тім, що російські еміґраційні круги порушили питаннє про те, щоб Ліґа Націй заопікувалась долею російських біженців та інтернованих закордоном. Російські політики та дипльомати повели енерґійну кампанію о сім напрямі й добились того, що рада Ліґи в засіданню 27. червня постановила взяти справу в свої руки й призначити для сього спеціяльного верховного комісара.

Українці мають всі підстави піднести й свій голос у сій справі. Українських збігців та інтернованих є закордоном не так богато, як російських, але й не так мало, щоб про них цілком можна було забути. А бідують вони далеко тяжче, ніж збігці російські. Останні мають обовязки, мають приятелів, мають гроші й всяку допомогу, Українці-ж поневіряються закордоном у такій тяжкій біді, в таких невимовних злиднях, що пошесті голодного тифу й всяких инших хороб серед них не вгавають, а **самогубства з голоду стоять на порядку деннім.**

Що буде з сими тисячами мучеників і страдників за чужу вину, коли Ліґа Націй приступить до опікування російськими збігцями? Мабуть, нічого доброго. Ті Росіяне, які заходжуються коло сеї справи, не тільки не уділять нічого Українцям, а ще старатимуться забрати від них усе, що можна. Он бувший гетьманський секретар, а нині російський запроданець Моркотун вже інсінує, що в німецьких банках лежить коло півміліярда марок, положених туди в 1918 р. українським урядом. Сі гроші на підставі параґрафу 259 версайського договору належать Антанті, яка й може їх передати на допомогу — ви думаєте: українським? — Ні, російським збігцям...

Комісар Ліґи Націй, який буде опікуватися російськими збігцями, слухатиметься звичайно Росіян, а світ зайвий раз матиме доказ, що американський філянтроп Вилсон ощасливив людскість дуже невдалим твором.

1. липня.

Радянин.

РАТУЙМО ГОЛОДУЮЧУ УКРАЇНУ!

Україну, шпіхлер Европи, знищив московський большевизм. Безнастанними нападами, грабіжем збіжа, худоби, плуґів, навіть ціпів, довели російські і свої комуністи до цього, що український селянин не обсіяв навіть половини своєї урожайної землі, а те що обсіяв, обсіяв зле і поганим насіннєм. Український чорнозем потрібує глибокої орки, а його частогусто подрапано тільки бороною і притрушено зерном. Прийшла посуха, зерно було на верху, зітліло і шість, що найурожайніших українських ґуберній стоять перед маревом найстрашнійшого нещастя, перед голодом.

Та на тім не край! Навіть большевицькі часописи признають що 36,000.000 російського народу, а властиво народів, не мають що їсти. Худоба вирізана, кора з дерев обдерта, корінці визбирані, щурі виловлені — гризи свій власний кулак. В дійсности цих міліонів у двоє більше. Вони кидають свої хати і свої пусті поля і тікають перед найгрізнійшим із ворогів куди їх очі поведуть. В першій мірі на Україну, бо вона здавна славиться своїм великим богацтвом. Значиться: і своїм нема що їсти, а тут приходять чужі. Куди вони йдуть, шляхи вкриваються трупами. Їх нема кому хоронити, вони розкладаються, гниють, перетворюються в артерії холєри і чуми. Ті шляхи подібні до дороги з Мекки до Медини, до того чорного шляху, яким колись мандрувала чума.

Тисячі нашого народу вмирають що днини від голоду і від страшних хороб. Кораблі стоять трийцять кільометрів від Одесси. Вони приїхали, щоб забрати з цього пекла німецькі, італійські та другі родини, а не можуть увійти в город, бо бояться зарази. Україна конає, конає не лиш політично, але й фізіольоґічно, конає її душа і тіло. Одно і друге ми клялись в нашому гимні покласти, щоб вона не вмерла, а тепер дивимося безрадно на її смерть.

Не вжеж безрадно? Не вжеж культурний світ допустить до катастрофи більшої, ніж була війна? Війну він сам викликав і сам міг її кождої хвилини спинити, голод явився, як елементарна катастрофа, як оден з наслідків війни. З ним треба боротися. І Европа і цілий культурний світ по обох берегах океану не може дивитися на це страшне явище, в котрому він у значній мірі завинив. Не тільки милосердя людське, але й почуття вини мусять приневолити культурного чоловіка, до акції ратункової в користь голодуючої Росії, тим більше, що донька голоду, чума щірить свої зуби до цілої Европи. Не уздоровить Европа Росії, то занедужає сама і повторяться часи фляґілянтів, на стільки гірші, що за час від XVIII століття до нині народу збільшилося в десятеро і катастрофа булаб десять разів страшнійша, ніж тоді.

Тому то й треба сподіватися, що світ послухає голосу Ґорького, а ще більше голосу власної совісти і власного здорового розуму, закотить рукави, возьме мітлу в руки і вичистить тую велику обору, яка називається Росія.

Тепер ведуться переговори між так званим „капіталістичним пеклом" а „комуністичним раєм" над фортулою, на якій пекло моглоб дати поміч раєраєм" над формулою, на якій тися. Голод добереться до красноармейців і до комісарів і до чекістів, він навіть Троцького і Раковського не боїться, він найгрізнійший із усіх ґенералів.

Світ мусить дати поміч голодуючій Росії. Німці пішлють лікарів і ліки, пішлють санітарний персонал, вони мистці в поборюванню хороби. Анґлія добуде з кольоній їжу, Америка, кажуть, не знає що з корнд біфами робити. Дещо дарують, ще більше продадуть за добрі гроші і хоч кождого не наситять, а всеж таки декого від голодової смерти вратують. Нам треба подбати, щоб Українець за шматок „гнилої ковбаси", як казав колись Шевченко, не продав рідної мами, себто своєї самостійности. Українському громадянству треба добре вважати по перше на те, щоб підмога, яку буде давати світ ішла прямо на Україну, а не через Москву й Петербург, а по друге, щоби нам не сказали: „Дамо вам хліб, а ви давайте душу, — „годіться на єдину неділиму, то з тої неділимої і для вашого стола якийсь охлап упаде", або „віддайте Полякам Східну Галичину, а за те ми Наддніпрянцям дамо хліба, щоб з голоду не вмерти."

Філянтропія філянтропією, а чоловік все був ґієною у людській шкурі, він не від того, щоб при одній ватрі дві страви зварити. І голодного накормити і політичне питання дешевим коштом розвязати. Польща і Франція не вжахнуться перед тим, щоб на голодуючій Україні вимусити політичні концесії.

Тому то наші посольства, де вони ще єсть і які вони там єсть, повинні позбутися свого маразму і своєї передсмертної апатії. Гроза, яка повисла над Україною повинна розбудити їх приспану енерґію, вони повинні вжити всіх способів, щоб переконати світ, що Україна, хоч голодує ,але вона не продасть своїх святих прав за шматок хліба. Хто хоче помочи голодним Українцям, най помагає громадянським комітетам, а не Раковському та Дзержинському, тим чужим наїздникам, що довели наш край до руїни, до того сорому, що найбогатійший край в Европі мусить простягати по милостиню руку. Наші місії, червоні хрести і всякі горожанські комітети повинні розвинути широку акцію, щоби їх признав світ, як посередників поміж голодуючим українським народом, а поміж жертводавцями. Наш епископат мусить звернутися до Риму й Царгороду і подбати, щоби Христові заповіти любови ближнього й милосердя не були потоптані всякими політичними шахрайствами. Наші Американські брати повинні перед своїми американськими властями подбати, щоби їх землякам в старім краю не сталась кривда. А врешті наші власні фінансові круги повинні дати добрий примір від себе. Що значить лишній ґріш у банку, що значить брилянт в усі твоєї жінки, що значить золотий ланцух на твоїм череві супроти того голоду, супроти цього великого страдання, яке терпить твій найблищий з ближніх? Неоден збогатився на богатій Україні, нехайже тепер хоч частину своє обогацтва віддасть тій Україні, коли вона не має що їсти, коли чоловік жінку за шматок хліба продає, а мати вбиває свою власну дитину, щоб не дивитися на її муки.

Най бачить світ, що ми народ, а не отара озвірених людий, хай бачить чужий, що ми дбаємо про своїх, а тоді й він поставиться до нас як слід.

Будім совість і розум у собі. Не збудемо, — пропаде наша справа. Від нашої власної енерґії залежить у значній мірі наша власна будучність, бо український народ добре затямить собі, що зробила для його, його інтеліґенція, його еміґрація і що зробили українські кольонії, щоб у цю грізну хвилину вратувати душу і тіло України. Забудьмо про партії, про політичні свари, про наші приватні порахунки — ратуймо безталанний український народ.

Б. Л.

З ТЕРЕБОВЕЛЬЩИНИ.

На 44 громади в теребовельськім повіті не має ні одного війта Українця. В Кобиловолоках, де є три четвертині українського населення, урядує від року Ян Мазуркевіч і його заступник начальник місцевої міліції Іґнаци Коваль. В селі реквіровано кілька разів збіже, переховувано в громадській канцелярії, якої стерегла міліція „пана Іґнацеґо". Одначе мимо цього пропало звідтам 18 сотнарів збіжа. За 86, чи навіть більше, кірців зареквірованого збіжа ніхто не одержав ні зламаного феника.

На приказ старoства возили тутешні Українці всяким урядам і урядникам до Теребовлі через зиму дерево. Грошей не виплачено людям за се дотепер.

Через кілька місяців стояли тут польські війска, а відізджаючи оставили кільканайцять тисяч марок польських кватирункового і за солому. Грошей тих війт людям не виплатив.

Від року тривають тут і в околиці постійно крадежі: Не було тижня, щоби не зрабовано подорожних, не розбито кількох комор, не забрано комусь всіх припасів живности, одежі. Зразу терпіли на тім головно богатші, а відтак і бідніші. Пропадали свині, коні, вози, плуги і т. п. Всі знали злодія, та ніхто не важився їх видати, бо вони крали після стратеґічних правил: розставляли патрулі, стріляли на пострах, щоби ніхто не важився з хати виходити.

Такі в нас порядки під польським правом.

Closely bound

ДАЛЬШІ ПРОТЕСТИ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ ПРОТИ ЛЯЦЬКОЇ ОКУПАЦІЇ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

IX.

Братство св. Володимира, відділ У. Н. Союза ч. 98 в Шенандоа, Па., вислав до Найвисшої Ради таку каблеґраму:

ALLIED SUPREME COUNCIL
Paris

We undersigned representing Galician Ukrainians residing in Shenandoah, Pa. appeal to Supreme Council in the name of justice to liberate our beloved native land East Galicia from cruel and most barbarous Polish occupation and to reestablish the legal Government of Ukrainian Assembly of East Galicia headed by Dr. Eugen Petrushevich.

SOCIETY OF ST. VLADIMIR, BRANCH No. 98 OF UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.
JOHN CZORNY, President
NICHOLAS SULYMA, Secretary
SEM KRESTYNICH, Treasurer

X.

Товариство „Запорожська Січ", відділ У. Н. Союза ч. 388, вислало телеґраму, котра в переводі звучить:

ДО НАЙВИСШОЇ РАДИ АЛІЯНТІВ
в Парижи.

Апелюємо до Найвисшої Ради вжити своїх впливів, щоби увільнити Східну Галичину від жорстокої польської окупації і надати самоуправу українському населенню краю.

XI.

З Рочестер вислано таку телеґраму:

ALLIED SUPREME COUNCIL
Paris

We appeal to you protesting against Polish occupation of Eastern Galicia and demanding immediate reestablishing of a government by the will of the people.

Ukrainian Congregation.

ДОПИСІ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Справа політичної оборони Східної Галичини.

Українська громада у Вунсакет, Р. Ай., стежить все пильно за подіями, дотикаючими політичного визволення Східної Галичини і не занедбує ні одної нагоди, щоби своїм голосом помогти як найскоршому визволенню рідного краю з лютої польської неволі.

За послідний місяць три рази збиралася наша громада на поважні збори в народній справі. Перший раз зібралися ми ще попередного місяця на поклик Екзекутиви У. Н. К. і ухвалили вислати вдруге широкі меморіяли до сенаторів і конґресменів з нашого стейту з описом грізних фактів і божевільних знущань польських окупаційних властий над безборонним українським населенням Східної Галичини. Перші меморіяли в сій справі вислано ще в маю с. р. І перші наші меморіяли з мая с. р. і другі з 8. липня с. р. принесли бажаний успіх. Надіслані нам від наших сенаторів Конґресові Рекорди з 12. липня (сторона 3852 і 13. липня сторона 3892) вказують, що наші сенатори: Емброз Кенеді і Кларк Бурдік, внесли в сенаті Злучених Держав петиції в справі разячих польських надужить і переслідувань у Східній Галичині. Як читаємо в Рекорді, сенат ухвалив передати петиції комісії заграничних справ. Неменче щиро занялися нашою справою два наші конґресмени: Пітер Дж. Ґеррі і Ле Барон Колт.

Другий раз зібралося українське громадянство на наради дня 31. липня с. р., коли в українських часописях появилась правительства З. У. Р. в справі позички томуж правительству на дальшу політичну його акцію в справі вирішення независимости нашому рідному краєви. По річевім розгляненню справи ухвалено одноголосно прийти з негайною помочю правительству через масове закупленнє бондів Галицької Републики. На тих самих зборах на внесеннє д. Ст. Лемішки ухвалено скористати з нагоди відбуваючоїся на днях наради Найвисшої Ради у Парижи в справі Горішнього Шлеска і вислати телеграфічні протести проти поневолення Східної Галичини. Всіх каблеграм з Вунсакет, Р. Ай., до Парижа вислано чотири. Три на французькій мові до президента Франції Арістіда Бріяна і одну по англійськи до американського амбасадора Джорджа Гервея. До Бріяна вислано слідуючі каблеграми: 1) від українського місцевого комітету з підписом Михайла Гагарина яко предсідателя і Йосифа Джамана яко секретаря; 2) від української католицької парохії з підписом Дмитра Бойка яко містопредсідателя і Гната Тепер яко секретаря і 3) від українських жінок з підписом Юлії Басан яко предсідательки і Катерини Модь яко секретарки. Каблеґраму до Гервея вислав нововибраний комітет з підписом Стефана Ґурбеля яко предсідателя і Гната Кравця яко секретаря. Кромі сих вислано тогож дня також відповідну телеґраму до президента Гардінґа.

Слідуючої неділі, т. є. 7-го серпня с. р., вибрано на місце уступившого новий місцевий Комітет Допомоги Рідному Краєви, до котрого увійшли: дд. Стефан Ґурбель яко голова, Іван Янчищин касієр і Гнат Кравець секретар. Ціллю сього нововибраного комітету є дальше збиранне жертв на поміч рідному краєви і евентуальна розпродаж бондів.

Се коротке справозданнє народної діяльности нашої громади подаємо до публичного відома не для пустої хвальби, а на те, щоби спонукати і инші українські громади до народної роботи, до використовування кождої хвилі, — бо пора се великая єсть!

Гнат Кравець.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Допомога старому краеви.

Місцевий Український Народний Комітет вислав на руки д-ра Смаль-Стоцького в Празі $125, а крім того одну каблеґраму до англійського премієра Ллойда Джорджа в Лондоні. В справі згаданих $125 ми одержали отсе письмо:

Прага, дня 25. червня 1921.
До Місцевого Укр. Народнього Комітету в Перт Амбой.

Вашу посилку дрефту на суму 125 долярів я вчера отримав і прошу приняти мою найсердечнійшу подяку за Вашу ласкаву поміч. До Українського Горожанського Комітету у Львові я рівночасно пишу, що в тої посилки рівновартість сто долярів належиться їм і попрошу, щоб тою сумою далі розпорядилися. Рівновартість 25 долярів я тут спотребую на допомогу тих наших збігців, котрим поміч доконечно потрібна. До загальної суми 15.000 збігців на Чехо-Словаччині в останніх часах прибувають все нові, особливо з табору в Ланцуті і з Пикуличів, з якими маємо дуже богато клопоту, бо не можемо їх примістити в жаднім таборі. Вони мусять самі шукати собі праці, щоб якнебудь жити. Таких людий треба тут кілька днів прохарчувати, доки знайдуть собі заробіток, а навіть на фотоґрафії для документів кошти покрити, бо вони приходять сюди з голою душею. Тільки поміч наших американських земляків дає нам можність допомогти тим нещасним братам. За те Вам честь і щира подяка.

Прошу приняти мій низенький поклін.

Др. Смаль-Стоцький.

Коли наші щирі Українці прочитають повисший лист і вдумаються хоч трохи в його зміст, то безперечно не пожалують своїх жертв на ратунок своїх рідних братів, котрі втікають з ляцького пекла на чужину, щоби там захоронити своє життє, яке є потрібне для нашої нещасної батьківщини.

Пилип Щуцький.

КЛІЗЛЕНД, О.

Фінансова кріза в редакції „Українських Щоденних Вістий".

Коли заглянете до большевицької ґазетки „У. Щ. В.", то нічого більше в ній не знайдете, тільки про революцію і революцію. З того виходило би, що український народ вічно мав би жити у революції тай проливати без кінця свою кров. В кождім числі висше згаданої ґазетки роблять революцію на невиннім папери, а притім взивають робітників, аби складали гроші на пресовий фонд „У. Щ. В." Редактори „У. Щ. В." думають, що українські еміґранти в Америці все будуть темні і все давати-муть на їх поклик гроші, не питаючися, де вони йдуть. Але українські еміґранти вже прозріли і бачать, що ті гроші, які вони колись давали, не йшли на їх користь, лише на шкоду їм і їхнім братам у старім краю, тай уже перестали давати доляри тим дармоїдам. Минувшого року, як заглянув до „У. Щ. В.", то в кождім числі пресового фонду можна було начислити по сто долярів, а часом і більше; а сего року на пресовий фонд „У. Щ. В." ані собака хвостом не махне. Тепер в редакції „У. Щ. В." щораз то все настає страшнійша фінансова кріза і як так далі потриває, то упадок її неминучий.

Я відзиваюсь до Вас, українські робітники, щоб Ви не дали ані одного цента жертви на ту зрадничу ґазету, бо Ви вже досить надавалися через два роки. Не слухайте тих зрадників і неробів, що Вам ще і нині засліпляють очі тою новоупеченою комуною, котрої нігде нема. Пригадайте собі, що ті нероби тішили Вас через два роки, що в Росії є комуна, а нині тісами хуліґани кажуть, що в Росії ще комуни нема, тільки пляни виготовляються на комуну, а комуна буде можливо (але то ще можливо!) за кількадесять років. Запитайтеся тих, що Вас тішили через два роки російською комуною, де вони поділи тую комуну, котра була тамтого року в Росії: чи її зїли, чи що з нею зробили?

Подивіться нині на конаючу Росію, до чого комісарі допровадили її: що бідний російський народ тисячами денно гине з голоду. Чи нам ще треба ліпших фактів? А подивіться до „У. Щ. В.", що там пишуть. Вони ще і нині пишуть, що в Росії добре народам живеться і такого добра желають нашим братам в Галичині. Ми знаємо дуже добре тих украіножерів, бувших москвофілів, що вони є. Вони стреміли до матушки Расеї за батюшки-царя, таксамо і нині стремлять до неї. Вони немало пошкодили українським робітникам і тут в Америці. Коли найліпше робота йшла в Америці, то вони кричали до народу: „Товариші! Не жалуйте грошей на пресовий фонд „У. Щ. В.", бо як повернете до Галичини, то вам грошей не буде потрібно, бо гроші там не будуть істнувати, а землю будуть вам задармо давати". І декотрі робітники, не розбираючи справи, повірили дуракам і давали грубі гроші на пресовий фонд „У. Щ. В." А нині в Америці настали лихі часи тай люди зістались без гроша і нема за що жити. Правда, декотрі поїхали до Галичини на рідну землю, але в Галичині не дає ніхто землі задармо, так як обіцяли і парцелювали в „У. Щ. В."

От така то брехня має місце в „У. Щ. Вістях", але помаленьку вся та брехня вийде на денне світло і побачить український народ, хто провадить нас на добру дорогу, а хто на злу. І тоді та зволоч не буде мати місця у нас.

М. Сорока.

АЛЕНТАВН, ПА.

Алентавнські Українці справи не засипляють.

Тутешні Українці, де тільки можуть і як можуть, працюють в справі визволення свого рідного краю з лабет кровожадних Ляхів. На чолі сього народного руху стоїть наш парох, о. В. Турула. Ми між иншим збираємо жертви для наших голодуючих братів у старім краю та висилаємо протести до сильних мира сего.

В неділю, 7. серпня, вислано відси пять протестів до Найвисшої Ради в Парижі. Відповідні каблеграми вислали: Парохія, Комітет, бр. св. Михаїла (147 від. У. Н. Союза), бр. „Провидіння" і тов. „Січ".

Алентавнські Українці просять всіх своїх земляків в Америці, щоби вони їм помогли боротися з лютими ворогами українського народу. Скликуймо віча і збори, спільно нараджуймося, складаймо щедрі жертви для бідних старокраєвих родимців, купуймо „Бонди Свободи" свого власного правительства, висилаймо всюди, де треба, грімкі протести — словом: робім усе можливе, щоби другі народи не могли нам закинути, що ми нарід політично недозрілий, що не хочемо волі і свободи. Переконаймо цілий світ, що Лях бреше, коли каже, що Українці не доросли до самоврядовання.

Коли наші браття в старім краю гинули і гинуть цілими тисячами в обороні своєї державної самостійности, то ми тут на вільній земли даймо хоч трохи своєї праці, щоби наш рідний край увільнити з ворожих кайданів.

Берімся жваво до роботи, бо час короткий!

Комітет.

ВОЮЮЩА ПОЛЬЩА.

Чим більше наближається час вирішення галицької справи, тим завзятійше намагається Польща, всякими хитрощами навернути український нарід на свою державну плятформу.

Два роки мучили нас Ляхи вогнем і мечем, а коли це не помагало, то зачали рептильними фондами запускати в нас отрую корупції. Але й сим трійлом не зловили риби і тому останним часом зачали вони поширювати фальшиві вісти, мовби наш Уряд захитався і втративши надію на державну независимість Галицької землі — став навязувати переговори з Поляками.

Отсе останні зусиля махіявельської політики Польщі супроти галицьких Українців, щоби збаламутити слабших духом, зневірити незрячих та невишколених політично — загнати до нерозважного виступу на розбиття нашого одноцільного, народного фронту!...

І як погодити сі трівожні сирени польських політиків з тим незвичайним поспіхом, з якими виладжується у Варшаві проєкт закона про широку автономію Східної Галичини, що доходить майже до федерації. Звідки взялись відразу та любов і щирість супроти нас, коли ми ніби програємо нашу справу? Де льоґіка фактів?

На таку підлу гру політики польської, ми мусимо відкрити карти польської дипльоматії, бо маємо її низькі атути в руках.

Не наш Уряд обманював свою суспільність про заходи до визволення Східної Галичини з під польської неволі, але польський уряд робив се, аби підбурювати свою суспільність до боротьби на життя і смерть проти українського народу Галицької землі. Та міра терпеливости перебралась і з кінцем червня с. р. англійське правительство виступило з дипльоматичною демарше у Варшаві: на якій підставі Польща адмініструє Східною Галичиною, коли рішенням Найвисшої Ради Мирової Конференції з 25. червня 1919, призволено їй лиш на військову окупацію?...

Тим стає нам зрозуміла відповідь англійського премієра Ллойда Джорджа на інтерпеляцію лорда Роберта Сесиля з 6-го м. м. і тому Польща за порадою Франції хапається останної дошки ратунку, аби на автономію чи федерацію Східної Галичини приєднати Українців, до звязку з Польщею. А коли се не вдасться Полякам, то й Франція не поможе Польщі, бо инші держави не приложать руки до нехтовання волі українського населення на його землі!

Отсе вислід того непохитного і одноцілого змагання українського населення Східної Галичини до своєї державної независимости. Та отсе непорочне знамя боротьби народу за свою волю — найшло повний респект у великих держав Антанти і в цілім культурнім світі. А висловом тої волі свого народу був галицький Уряд, що не хитався ні у польську, ні у більшевицьку або російську, ні в якусь неозначену невтральну сторону, але завсе обстоював і обстоював витичну лінію державної независимости Східної Галичини, що має нам бути етапом до Великої Соборної України!

Сю ясну і справді народну політику опирає наш Уряд на кріпкім удержуванню одного національного фронту в краю, як це ствердили наші партійні і міжпартійні зїзди, що відбулися в останнім часі під кличем „Власними силами"!

Та коли маємо побідити власними силами, то мусимо видержати в єдности і карности народній! Не поборюванням партії проти партії або партії проти Уряду, але у поборюванню спільного ворога, що нас хоче на віки поневолити, маємо постановити наш клич: Власними силами!

Най нікого нині не манить нерозважний клич творення нових тимчасових урядів чи Національних Рад, бо се на теперішний час: злочинна робота на пожиток нашому відвічному ворогови, та на розбиття нашого представництва, що в найтяжших умовах, здобуло узнання культурного світа для нашого народного визвольного змагання.

На особисті амбіції між нами тепер не пора, — а пора у завзяттю видержати до побіди нашої державної ідеї, бо час остаточного вирішення наближається. Пора до розваги!... Бо Польща воює вже останною збруєю, яка їй остала: корупцією.

„Український Прапор".

НАРОДНА ДУМА ПРО ПОБІДУ ГЕТЬМАНА БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ПІД КОРСУНЕМ.

Ой, обізветься пан Хмельницький,
Отаман-батько Чигиринський:
„Гей, друзі молодці, браття козаки Запо-[рожці!
Добре дбайте, барзо гаадійте,
Із Ляхами пиво варити зачинайте!
Ляцький солод, козацька вода;
Ляцькі дрова, козацькі труда."
Ой з того пива
Зробили козаки з Ляхами превеликее диво.
Під городом Корсунем вони станом стали,
Під Стеблевом вони солод замочили.
Ще й пива не зварили,
А вже козаки Хмельницького
З Ляхами барзо посварили.
За ту бражку
Счинили козаки з Ляхами велику дражку;
Ой за той пивний молот
Зробили козаки з Ляхами превеликий ко-[лот;
А за той не-знать-який квас
Неодного Ляха козак
За чуба тряс.
Ой, не верби-ж то шуміли
І не галки закричали...
Тож то козаки із Ляхами
Пиво варить зачинали!
Ляхи чогось догадались,
Від козаків чогось утікали,
А козаки на Ляхів нарікали:
„Ой ви, Ляхове, пеські синове,
Чом ви не дожидаєте,
Нашого пива не допиваєте?
Гей обізветься пан Хмельницький
Отаман-батько Чигиринський,
Гей друзі-молодці, браття козаки Запорож-[ці!
Добре знайте, барзо ґадайте,
Від села Ситників до города Корсуня
Шлях канавою перекопайте,
Потоцького піймайте, мені в руки подай-[те!
Тоді козаки Ляхів доганяли,
Пана Потоцького піймали, як барана звя-[зали,
Та перед Хмельницького примчали:
„Гей, Потоцький, Потоцький,
В тебе розум жіноцький!
Не годишся ти гетьманувати!
Не вмів ти в Камянськім Подільци пробу-[вати,
Печеного поросяти, куриці з перцем та ша-[праном уживати,
А тепер не зумієш ти з нами козаками вою-[вати
І житньої саламахи з тулузком уплітати.
Хиба велю тебе до рук кримському хану да-[ти,
Щоб навчили тебе Кримці-ногаї
Сирої кобилини жувати,
Або житної саламахи
Бузиновим молоком запивати.
Тоді Ляхи чогось догадались
На Жидів нарікали:
„Гей ви, Жидове, поганські синове,
На що то ви великий бунт, тривоги зривали,
На милю по три коршми становили,
Великії мита брали:
Від возового по пів золотого,
Від пішого по два гроші,
А ще не минали й сердечного старця —
Відбирали пшоно та яйця.
А тепер ви тії скарби збирайте
Та Хмельницького єднайте:
А то, як не будете Хмельницького єднати,
То не зарікайтесь за річку Вислу
До Полонного прудко втікати!"
Жидове чогось догадались,
На річку Случу втікали.
Котрі втікали до річки Случі,
Ті погубили чоботи й онучі;
А котрі до Прута,
То була від козаків Хмельницького
Доріженька барзо крута.
На річці Случі обломили міст, ідучи,
Затопили всі клейноди і всі ляцькі бубни.
Котрі бігли до річки Росі,
То зосталися голі й босі.
Ой, обізветься первий Жид Гичик,
Тай хапається за бичик.
Ой обізветься другий Жид Шльома:
„Ой, я-ж пак не буду на шабас дома!"
Ой, озоветься третій Жид Оврам:
„Ой, я маю невеликий крам:
Шпильки, голки, кремія й люльки,
Так я свій крам у коробочку склав
Та козакам пятами накивав!"
„Ой, вей мір!" — обізветься четвертий Жид [Давидко:
„Ой, брате Лейбо ужеж пак ізза гори
Козацькі корогви видко!"
Обізветься пятий Жид Юдко:
„Нумо до Полонного утікати прудко!"
Тоді Жид Лейба біжить,
Аж живіт дрижить:
Як на школу погляне,
Його серце жидівське вяне:
„Ой, школо-ж моя, школо мурована!
Тепер тебе ні в пазуху взяти!
Ані продати ні в кишеню сховати!
Алеж доведеться Хмельницького козакам
На балаки покидати!"
Отсе, панове молодці, над Полонним
Не чорна хмара ставала;
Не одна пані Ляшка удовою осталась.
Ой, озоветься одна пані Ляшка:
„Нема мого пана Гриця,
Десь поїхав дивиться,
Як буде козацьке пиво вариться."
Ой, обізветься друга пані Ляшка:
„Нема мого пана Яна,
Десь його звязали козаки як барана
Та повели до свого гетьмана."
Ой, озветься третя пані Ляшка:
„Нема мого пана Караша!
Десь його Хмельницького козаки
Повели до свого коша."
Ой, озоветься четверта пані Ляшка:
„Нема мого пана Якуба!
Ой, Якубе, Якубе!
Десь тебе в Жовтої Води,
З бистрої річки Прута й до віку не буде!
Десь узялися Хмельницького козаки,
Та либонь повісили його десь на дубі."
Ой, не чорна хмара над Польщею стала,
Тож то не одна Ляшка удовою стала!
Бо на праву середу
Гнали козаки Ляхів так як би череду.
Ой котрих гнали до Прута,
Була доріженька барзо крута;
Котрих до Буська,
Була доріженька барзо грузька;
А котрих до Хотиня, то, біжучи, попоїли,
То кидали Ляхів козаки у воду,
К чортовій матери на прохолоду.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

РУМУНІЯ Й СПРАВА ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ.

Румунська держава це продукт повільного розпаду колишньої великої Турецької держави. Перейшовши ріжні ступені ленної держави султана й самостійного князівства (1877), стала Румунія королівством (1881) під владою одної з віток німецької династії Гогенцоллернів...

При кінці 1918 р. прийшов розвал центральних держав і Румунія дістала на парижських конференціях і Семигород і примежні кусні Угорщини і румунську часть Буковини.

Тим робом за одним замахом й малим коштом румунський нарід осягнув свою національну ціль: зєдинення всіх національно-румунських земель в одній національній державі (300.000 кадратових кільометрів простору, 15,800.000 населення).

Та цей величезний — майже несподіваний успіх закрутив голову румунським державним мужам. Показалося це дуже ярко у відношенню Румунії до української справи взагалі й до галицької зосібна.

Українська справа це для Румунії річ не аби якої ваги. Дотепер тісно було Румунії між Австро-Угорщиною й Росією. Та вона могла, зручно лявіруючи, опертися на одній або другій і запевнити собі істнування. Звиш третину століття опиралася Румунія на Австро-Угорщині. Тепер тої підпори не стало й замісць неї межує з Румунією Польща, Чехословаччина, Угорщина, Югославія й Болгарія. Все це держави невеликі ні політично, ні мілітарно, вони не можуть дати Румунії навіть усі разом такої опори відбудованого східного велитня, як могла давати Австро-Угорщина. До того Болгарія й Угорщина ледви чи коли будуть щирими другами Румунії: перша за Добруджу, друга за Секлерів і кусні сутомадярської національної землі. Польща й Чехословаччина сусідують із Румунією тільки як оккупанти частин української території; Польща як окупант дикий, Чехія як культурний управитель...

Румунія тільки тоді має спромогу життя й мирного розвитку, коли від Росії й від Польщі відділить її велика Українська держава в етнографічних границях. Певне й така Україна булаб великою й сильною державою, та її розгін булби щонайменче в четверо менший як російський і мавби инші напрями.

Частиною великої української проблеми є справа Східної Галичини. Становище Румунії до цеї справи було від самого початку (падолиста 1918) безумовно неприхильне. Дуже швидко заняли румунські війска українську частину Буковини, (хоч число тамошніх Румунів ледви переходить 6% а коли відчислити черновецьку околицю, то не перейде й 1%) і розпочали там екстермінаційну політику супроти всього, що українське. А в червні, коли Поляки при допомозі Франції пішли рішаючим ударом на західний фронт галицької армії, румунські війска вдарили їй на зади й дійшли до Станиславова, тодішньої столиці Галичини. Правда — зиск із цього був. Та тільки малий (5000 квадр. кільометрів простору і 460.000 нерумунського населення(і хвилевий. Найвища Рада Антанти дотепер не признала Румунії української части Буковини. А тодішне знищення галицької державности при допомозі Румунії довело в дальшім розвитку до знищення східноукраїнської державности. Тим способом Румунія приклала [illegible] знищення будови запори, яке могло її на найдальшу будуччину боронити від загибелі.

Та що було — це минуло. Тепер важне питання, як поставиться Румунія до розвязки галицького питання, котре, як усі кажуть, не за горами. Є тут дві можливости. Або Румунія поставиться до наших змагань ворожо й тоді мати-ме хвилеву малу користь, за теж у будуччині багато біди а може й велике нещастя, — або вона поставиться до наших земель прихильно й тоді наглядної користи не мати-ме покищо, та на певно заощадить собі великих некористий у близщій і дальшій будуччині.

Коли Румунія цілою силою підіпре Польщу й Галичина при Польщі останеться, то українська Буковина дістанеться напевно вже й формально Румунії. Це користь. Некористи будуть, коли повстане поза Галичиною українська держава й ізза Буковини (й українських частин Бесарабії) не буде між нею й Румунією щирих відносин. Катастрофа буде, коли відбудується Росія й не тільки відбере Буковину (признану їй підчас війни) й цілу Бесарабію (свою давню провінцію) але при першій нагоді завалить цілу Румунію.

Коли-ж Румунія поставиться до галицької справи прихильно, Польщі не підпирати-ме й Галичина стане самостійною державою, то Найвища Рада певно мабуть приділить їй теж сумежні чистоукраїнські части Буковини. Це буде втрата тільки для шовіністів-румунізаторів, у дійсности буде це для Румунії користь, бо заневнить їй щирі добросусідські відносини до галицької держави й усього українського народу. Невтральна по суті й формальности Галицька Швайцарія захистить цілу північну межу Румунії й у власнім інтересі старатись буде як мога влекшити торговлю й лучбу Румунії з Середньою Европою. Боронячи самим своїм істнуванням найвигідніщих переходів крізь карпатський хребет, Галичина боронить тимсамим задів румунської армії чи фронт цеї обернений на схід, полудневий захід чи полудне. По сю Галицьку державу нова Росія не буде посягати, щоби не скріпляти українського сепартизму. Коли-ж ця Галицька держава у будуччині прилучиться до Соборної України, то з цього не вийде (як вже вище зазначено) для Румунії ніяка більша небезпека — навпаки: тривка користь.

Спільна границя Румунії з Польщею — це постійна спільна авантура проти Сходу, який скорше чи пізніще проковтнувби і Польщу і Румунію.

„Український Прапор".

НАДМІРНІ ГРОШІ ВИМИКАЮТЬ СЯ ЧАСТО ПОМІЖ ВАШІ ПАЛЬЦІ

Гроші тримані в сховках вимикаються часто з Ваших рук. І хотяй хтось не втратить ні цента з зайвих гроший, то таки він тратить наймень ше чотири доляри річно від кождої сотни долярів, бо се є процент, який Ви дісталиб в кождім поважнім банку.

Як Ви хочете вихіснувати Ваші покладні гроші, то придержуйтесь отсих десять заповідий ощадности:

1. Обчисліть Ваші тижневі видатки і врахуйте певну суму на ощадність.
2. Вписуйте докладно Ваші всі видатки.
3. Отворіть депозитове конто в поважнім банку.
4. Обезпечіться на життє в асекурації.
5. Зробіть правне завіщаннє.
6. Старайтесь набути власну хату, о скільки се Вам можливо.
7. Платіть скоро свої рахунки.
8. Складайте гроші і купуйте War Saving Stamps і другі державні папери Зл. Держав.
9. Видавайте менше від того, що заробляєте, але купуйте все чого Вам потреба для умірковоного життя, образовання і розривки.
10. Входіть в кооперацію з другими. Ощадність без власної посвяти є сумнівною нагородою.

ЯК ЖИВЕ БУВШИЙ ХЛОПСЬКИЙ ПОСОЛ Т. СТАРУХ?

Проти бувшого посла Старуха вівся процес у Львові але за кавцією випущнео його, як хорого, з вязниці а дня 18. червня староста конфінував його в Бережанах. Відмовлено йому платні емерита, так що він з родиною опинився в нужді. Одинока його надія була на кілька морґів засіяних збіжем в Слободі золотій. Та тепер бережанський староста не позволив йому виїхати до Слободи на жнива. На внесену перед трома тижнями просьбу відповів тепер комісар, що його це нього не обходить, а староста поїхав на відпустку. А тимчасом збіже пропадає і чоловікови з родиною грозить голодова смерть. Старух відкликаеться до делеґата Ґалецького, щоби зніс нелюдяну заборону старости та. позволив виїхати до Слободи. Або то щось поможе?

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

„НЕХАЙ ЖИВЕ САМОСТІЙНА УКРАЇНА!"

Петрикови було тільки чотирнацять літ, та вже справжній був із нього козак! Старі селяне-повстанці вважали його за рівного собі товариша. Тай не диво! Де не пішлють його, де не поставлять, усе він як найкрасше справиться. Справжній уже козак, сей малий Петрик!

А стати козаком се від кількох літ була його мрія. Ще від тоді, як то в їх Іванівці стояли „Українські Січові Стрільці", ще за гетьманщини, як то Німці й Австрійці стояли на Украіні. У них на кватирі був молоденький стрільчик, що теж Петриком звався, так як і він. Оба Петрики скоро заприязнилися, полюбилися дуже. Стрілець оповідав вечерами нашому Петрикови про давню славну минувшину України, про козаків, про Запорожців, про їх лицарські бої з ворогами України. Від нього то довідався Петрик, що й тепер Україна мусить зводити завзяті бої з ненаситними сусідами, що раді би загарбати для себе богаті українські землі. І тоді вже приходила Петрикови охота стати в ряди борців за волю України. Він радо пішов би був із „Українськими Січовими Стрільцями", та як оставити саму неньку й маленьку сестричку?! Бо він був сирота без батька. Батько його згинув іще з початком світової війни десь у Карпатах. Тож годі було йому йти зі стрільцями, хоч і як бажалося, хоч як серце його рвалося туди, щоб враз із стрільцем Петриком боротися за Україну.

Та коли на Україну налинули московські большевики й українські селяни повстали проти них, повстала й Іванівка. Тоді Петрик не видержав, а пішов до отамана й ставувши перед ним, сказав:

— Пане отамане, прийміть і мене в ряди борців за волю України, може я вам на що придамся.

Сивоусий отаман глянув із зачудованнем на невеличкого, блідолицього хлопчину й сказав:

— До чогож ти нам можеш із своєю силою придатися?

Та коли поглянув в його очи, що горіли таким палким огнем, змінив свою думку й сказав:

— Добре, оставайся, хлопче! Видати йому рушницю й записати в реєстр.

Боже, як радів Петрик, коли дістав рушницю в руки. Обходитися з нею він уже знав, бо навчив був його сього ще стрілець Петрик. Ждав тільки нетерпляче нагоди, щоби станути на бій із ворогами. Нагода була скоро й то нераз! І всюди Петрик визначався, все самі похвали відбирав від отамана.

Большевиків прогнали були повстанці, та на їх місце зявився новий ворог: російські добровольці! І з ними мусіли селяне-повстанці зводити завзяті бої! Іванівка лежала недалеко залізниці, тож дуже часто підходили до села відділи сих добровольців, щоб набрати поживи для себе, й селяне раз у раз мусіли від них обганятися, мов від саранчі.

Звичайно й проганяли їх. Та раз якось за велика сила напала на село. Прийшло до завзятого бою. Добровольці відтяли один відділ, в якому був і наш Петрик і окружили його! Завзято боролися повстанці, та не сила їх була, вже тільки кількох остало! Їх забрали добровольці та присудили на розстріл, як бунтарів. Між ними й Петрика.

Командантови добровольців якось жаль стало малого, блідого хлопчини, й він сказав до нього, коли вивели їх усіх на розстріл:

— Хлопче, я дарую тобі життє, коли тільки ти закличеш тут перед усіми: „Нехай живе єдина, неділима Росія!"

Хлопчина випростувався й закликав різко й твердо:

— Ніколи, ні за що! Я не стану зрадником рідної країни! Нехай живе вільна, самостійна Україна! — закликав він, а вітер поніс його оклик широко й далеко по степу України!

— Пали! — дав приказ командант добровольців.

Упали стріли й малий Петрик повалився до долу, мов косою підкошений. Падаючи, мав іще тільки час ухопитися рукою за відзнаку на грудях: золотий тризуб на блакитному полі, памятку від стрільця Петрика.

І не стало малого героя! Командант добровольців стояв добру хвилю над тілом хлопчини, схиливши голову з пошаною й сказав до своїх:

— Не побідити нам України, коли такі діти так твердо й завзято стоять за Неї!

Антін Лотоцький.

(„Світ Дитини".)